

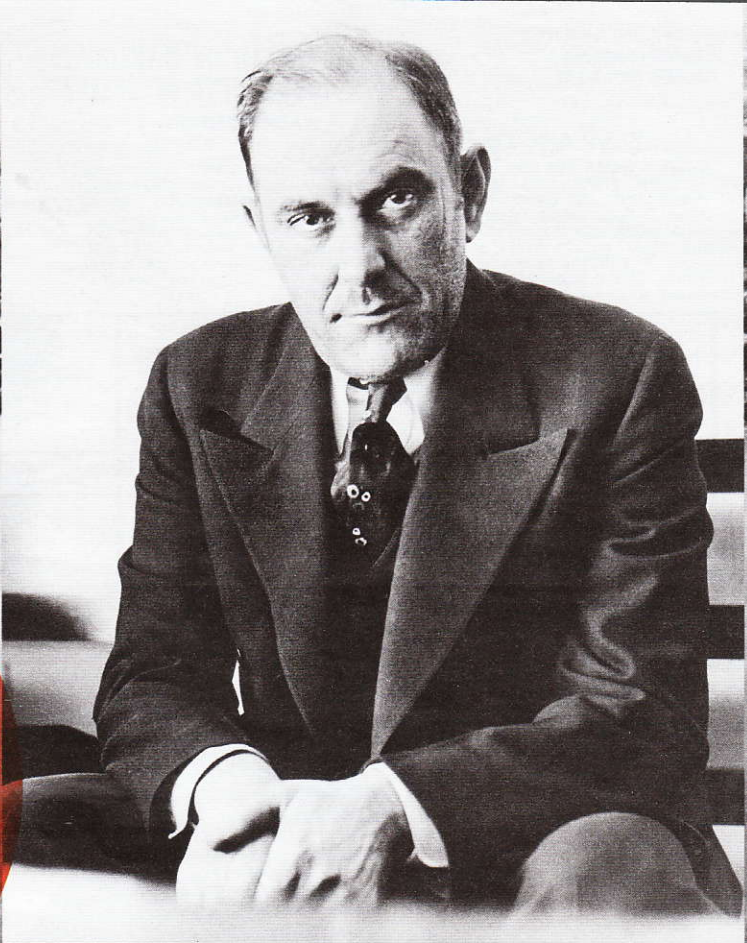

FENOMÉN

Z ČECH AŽ DO ALCATRAZU

TEXT HANA BENEŠOVÁ

Legendární věznice
na ostrově Alcatraz,
kde si měl Viktor
Lustig odsedět
dvacet let

**KRÁL
PODVOVNÍKŮ**

VIKTOR LUSTIG

**OBLAFL PŮLKU
SVĚTA A OKLAMAL
I MAFIÁNSKÉHO
BOSSE**

FOTO BETTMANN / GETTY IMAGES

FOTO PROFIMEDIA.CZ

WANTED

ROBERT V. MILLER, true name VICTOR LUSTIG, with aliases: VIKTOR LUSTIG, COUNT LUSTIG, BERT LUSTIG, VILSTER LUSTIG, BERT LAUSTING, ROBERT LAMAR, ROBERT DUVAL, COUNT DUVAL, GEORGE DUVAL, "THE COUNT", VIKTOR FOSTER, VICTOR FOSTER, CHARLES GROMAR, CHARLES GROMER, CHARLES GRUBER, ALBERT GRAUMAN, VICTOR GROSS, FRANK HERBERT, GEORGE BAKER, EDWARD BAKER, C. H. BAXTER, JOHN E. KANE, R. U. MILLER, VICTOR MILLER, ROBERT MILLER, R. S. MILLER, CHARLES NEVERA, NOVERA, CHARLES NOVERA, ALBERT PHILLIPS, G. R. RICHARD, J. R. RICHARDS, GEORGE SCOBEL, EDWARD SCHAEFFER, EDWARD SCHAFSTER, EDWARD SCHAFFER, GEORGE SHOBOL, GEORGE SCHOBEL, CHARLES TAYLOR, ROBERT G. WAGNER, R. G. WAGNER, ROBERT GEORGE WAGNER, G. R. WERNER, "THE SCARRED"

**FEDERAL
ESCAPE ACT**

DESCRIPTION

Photograph taken May 10, 1935.

ARREST NUMBERS

Age, 45 years. (Born October 1, 1890, Postavas, District of Urcblabi, Czechoslovakia). Height, 5 feet 8 inches. Weight, 165 pounds. Build, medium. Hair, brown. Eyes, grey. Complexion, sallow. Scars: 4, 1 inch scar on left cheek bone. Criminal Specialty, confidence game.

Viktor Lustig

- #6667, P.D. Denver, Colorado.
- #9952, P.D. Omaha, Nebraska.
- #17454, P.D. St. Louis, Missouri
- #21429, P.D. Los Angeles, Calif.
- #36669, P.D. San Francisco, Calif.
- #26664, P.D. Detroit, Michigan.
- #15940, P.D. Indianapolis, Indiana.
- #2594, Bureau of Identification, Crown Point, Indiana.
- 58-42324, P.D. New York, New York.
- #6075, P.D. Oklahoma City, Oklahoma.
- #5845, P.D. Ft. Worth, Texas.
- #15445, S.O. Miami, Florida.
- 6-1, U.S. Secret Service, New York, New York.
- U.S. Marshal, Del Rio, Texas.
- Erkenningssamt Ger Bundespolizei-Direktion, Kommandantenstr. 7, Wien, II., Osterreich.

Robert V. Miller is wanted for escaping from the United States Detention Headquarters, New York City, New York, September 1, 1935 in violation of Public Law No. 233 of the 74th Congress of the United States.

Law enforcement agencies kindly furnish any additional information to the nearest office of the Federal Bureau of Investigation, United States Department of Justice.

If apprehended please notify the Director, Federal Bureau of Investigation, United States Department of Justice, Washington, D. C., or the Special Agent in Charge of the office of the Federal Bureau of Investigation listed on the back hereof which is nearest your city.

(over)

Issued by: JOHN EDGAR HOOVER, DIRECTOR.

Policejní identifikační karta Viktora Lustiga

se narodil 4. ledna 1890. Do školy v Hostinném ale nechodil, neexistuje o tom žádný doklad, rodina se podle všeho přestěhovala jinam. Viktor měl kromě sestry ještě bratra Jiřího. V lochu se dojímal, že už jako dítě musel žebrať a krást. Okrádal prý jen ale nepoctivě chamtivce. Jak je poznal, už nedodal, ani neobjasn timer, kde se naučil pět jazyků - hovořil plynne německy, česky, anglicky, italsky a francouzsky. V roce 1907 nebo 1909 odjel do Paříže. Možná studoval na Sorbonně, večery však rozhodně trávil u karetních stolků a nakoukl mezi galerku. Společnost mu dělaly dívky s pochybnou pověstí. Hluboká jizva na levé tváři mu připomínala, že si nemá všimnat milenek gaunerů, kteří nejdu pro ránu daleko.

Viktor šel žárlivci z cesty, z Hamburku odplul do Spojených států. Mezi kontinenty pendloval dalších několik let. Na zaoceánských lodích si slušně vydělával. Nebyl členem posádky, s movitými pasażery hrál karty. A pomalu zkoušel, co mu projde... V hotelu v Budapešti seriózně vyhlížející Viktor nabídl hostům své služby. Prohlásil, že je zástupce londýnské pojistovací společnosti a za drobný poplatek může ocenit šperky. Jistá dáma mu svěřila náhrdelník a náušnice od Cartiera - a už je nikdy neviděla stejně jako toho milého mladíka.

Během kariéry sňatkového podvodníka Lustig těžil z toho, že má vybrané vystupování, elegantní vzhled a dokáže snadno získat důvěru žen, jež mu darovaly své srdce a poskytly půjčku, která se ukázala jako nevratná. Před první světovou válkou ho hledala policie po celé Evropě, takže se uklidil do USA.

V New Yorku si založil falešnou sázkovou kancelář. Svoje řečnické umění zúročil v roce 1916 během kázání v nevyužívaném kostelíku na Manhattanu. Hovořil o Bohu a o radosti a devadesát dolarů v kasičce ho potěšilo.

Často v té době předstíral, že je producent na Broadwayi, vlivné podnikatele mnohdy přesvědčil, aby „nový muzikál“ financovali. Padl si do oka s podvodníkem Nickym Arnsteinem, znal zřejmě i zpěvačku a herečku Fanny Briceovou, která Nicka milovala. (Ve slavném muzikálu *Funny Girl* ji později ztvárnila Barbara Streisandová, Arnsteina ve filmovém zpracování hrál Omar Sharif.) O jede-

Podvedená banka mu zaplatila, aby mlčel. Americkému šerifovi prodal stroj na peníze, francouzskému obchodníkovi s železným šrotem zase Eiffelovku. Oblafl i legendárního mafiána Al Capona. Vyšetřovatelé si kolikrát povzdechli, že podvodník VIKTOR LUSTIG (4. 1. 1890 až 11. 3. 1947) je přímo románová postava, navíc cestoval s kufrem plným převleků a rád vystupoval jako hrabě. Ve známém vězení v Alcatrazu pak sepsal deset pravidel pro své následovníky.

Mafián nevěřicně hleděl na uhlazeného muže, který mu dokonalou angličtinou vysvětloval, že výhodná investice nevyšla. Před dvěma měsíci mu tady svatovsátě sliboval, že má neprůstřelný plán, jak zdvojnásobit padesát tisíc dolarů. A teď si sem nakráčí, jako by se nechumelilo, a prohlásí, že prachy jsou fuč?! To ho přijde draho, taková opovržlivost. Al Capone zbrunátněl. Viktor Lustig se lehce poušmál a vysázel na stůl padesát tisíc dolarů: „Vaše peníze se mi podařilo zachránit. Tady jsou.“ Ohro-

mený šéf organizovaného zločinu mu dal tisícovku, s takhle poctivým chlápem se totiž ještě neseťkal. „Tohle je ten nejčestnější člověk, kterého jsem v životě potkal,“ domníval se Al Capone. O zhruba deset let později se oba muži mohli vidět znovu. V Alcatrazu. Známý mafiánský vězeň číslo 85 si zde odpykával trest za krádeň daně, Viktor Lustig, vězeň číslo 300, dostal dvacet let za podvody a padělání peněz.

KARBANÍK

Když Viktora Lustiga poprvé, a nikoliv naposledy zatkli, uvedl jako místo svého narození Arnau, což byl německý název pro Hostinné,

ale také Marjino v Kaliningradské oblasti. V úmrtním listu je už ale uvedeno Hostinné v Československu. Sám Lustig mnohokrát vykládal, že je šlechtic, jenž musel po rozpadu Rakouska-Uherska ze země odejít. Ve vězení povídal, že jeho otec byl starostou města, jindy zase, že pocházel z nuzných poměrů a že neměli ani na chleba. Pravda je taková, že Viktorův otec, Ludwig Lustig, byl obchodní příručí a byl často na cestách. Ludwigova manželka Emma, za svobodna Reachová, se narodila v Praze.

V Hostinném Lustigovi prokazatelně nějaký čas pobývali, 27. prosince 1888 zde na svět přišla jejich dcera Gertruda. Viktor Lustig

Slavný mafián Al Capone
se nechal také napálit

náct let starší elegán Nicky udělal na Viktora velký dojem. Takhle má vypadat správný podvodník!

PODVEDENÁ MANŽELKA

Viktor Lustig používal mnoho jmen i převleků. V roce 1917 coby Robert Duval důvěřivcům prodával léčebný přístroj na zmírnění příznaků dny. Při jeho výrobě si vystačil se žárovkou, provázkem a kuchyňskou minutkou, tedy časovačem na vajíčka. Oklamání lidé se obrátili na policii. Strážníci Viktora zadrželi - a zase pustili. Během dvaceti let sebrali Viktora více než čtyřicetkrát. Často se dostal ven na kauci, jindy utekl. Používal různé identity, takže když v roce 1935 uprchl z federální věznice, ředitel FBI John Edgar Hoover vyhlásil pátrání pomalu po celé zemi. Hledaný Robert Miller, pravým jménem Viktor Lustig, používal přes čtyřicet dalších jmen, například Viktor Foster, Robert Lamar, Charles Novera, Charles Taylor, Edward Schaffer, Robert Georg Wagner, Bert Lausting, Robert Duval, Albert Phillips, baron von Kessler, André Duple, Franz Honiok atd. atd. Mimo jiné například tvrdil, že přežil potopení Titaniku a tři hodiny čekal v ledové vodě na záchranu...

Pod vlastním jménem se v listopadu 1919 oženil s pětadvacetiletou Robertou Noretovou. Třináctého února 1922 se jim narodila Betty Jean. Viktor svou dceru zbožňoval, říkal jí Skeezix podle tehdy populární postavy z komiksu *Walt and Skeezix*. (Něžný kovbojský výraz pro osiřelé tele dostalo v komiksu odložené nemluvně.) Viktor ale s rodinou příliš času netrávil, pozor na jeho manželku a dceru dával tělesný strážce. Podvodník se bál, že mu jeho princezničku někdo unese. Sotva se malá Betty naučila mluvit, bylo jí řečeno, že na všetečnou otázku: „Kde je tvůj tatínek?“ musí odpovídat: „Nevím.“

Roberta holčičce pochopitelně nevykládala, kolikrát musela do vězení jít zaplatit kauci, aby Viktora pustili. Dívka si otce idealizovala. Ve své knize *Z Paříže do Alcatrazu* líčila, že si otce plno lidí vážilo pro jeho schopnosti a snažilo se jej přemluvit, aby se vydal na počestnou dráhu. Prý mu nabízeli politické funkce, místo v bance i filmovou roli. Známý americký novinář Walter Winchell podle Betty řekl Viktorovi, že mární svůj talent, že by mohl být řádným občanem a vyučovat jazyky.

Jedno z mnoha zatčení Viktora Lustiga

FOTO PROFIMEDIA.CZ

Lustig prý opáčil, že by se za katedrou k smrti nudil. Slavný herec Rudolph Valentino údajně zase nabízel Viktorovi roli kovboje. Lustig měl opáčit, že jediní koně, kteří ho zajímají, jsou ti dostihoví.

Roberta více méně tušila, co Lustig provádí, když se však dozvěděla, že ji podvádí s majitelkou luxusního nevěstince Mae Billie Scheibleovou, rozvedla se s ním. A pak se za něj znovu provdala. Viktor se ale s Billie nepřestal stýkat. Dlouholetá známost však přišla bordelmamá pěkně draho. Když v roce 1934 detektivové z FBI v jejím bytě Viktora hledali, našli dost důkazů pro to, aby ji obvinili z daňových úniků.

VRÁCENÁ PENĚŽENKA

Viktorova fantazie, jak druhé obelhat a obrát, byla bezmezná. V srpnu 1922 v New Jersey jako hrabě Kokum zprostředkoval za poplatek vězňům ezo zážitky. V kartách vyčetl vzkazy od Abrahama Lincolna. V témže roce v Missouri napálil místního bankovního úředníka. Vystupoval jako bohatý rakouský šlechtic, který se rozhodl usadit v Americe. Za raně ve Springfieldu nabídl 22 000 dolarů ve válečných dluhopisech. Bance American Savings pak prodal další dluhopisy v hodnotě deseti tisíc dolarů. Během transakce však obálku s dluhopisy vyměnil za obálku s prázdnými listy. Banka si najala detektiva, který Lustiga vypátral. Podvodník mu vysvětlil, že banka by byla sama proti sobě, kdyby jej nechala zatknout. Ztrátila by důvěryhodnost. Výsledkem jeho promluvy bylo, že banka stáhla veškerá obvinění, a ještě Lustigovi zaplatila tisíc dolarů za to, aby nikde dál nešířil, co se stalo.

Uhlazený podvodník se však pro jistotu odebral do Montrealu, kde si vyhlédl jinou kavku. Díky jednoduchému triku si zajistil vděk a přízeň bohatého bankéře Linuse Mertona. Nejprve ho na ulici okradl (nebo nechal okrást) a pak mu donesl nedotčenou peněženku. S poctivým nálezcem si bylo o čem povídat, měl stejnou zálibu jako Merton, dostihové sázky. Po čase se Lustig zmínil, že díky svému příbuznému ví, jak závod dopadl, ještě než dorazí oficiální výsledky. Ale neopovazuje se toho využít a ani nemá dostatečný kapitál. Merton se nechal nacytat - a musel se rozloučit s třiceti tisíci dolarů. Na policii totiž nic nenahlásil. Co by taky mohl říct - přišel jsem o peníze, protože jsem se chtěl dopustit podvodu?

FOTO BETTMANN / GETTY IMAGES

Viktor Lustig v roce 1925 „prodal“ fiktivně pařížskou Eiffelovku

EIFELOVKA

Na začátku května 1925 přijel Viktor Lustig do Paříže, aby se pobavil, zavzpomínal na své mládí a na chvíli zmizel z Ameriky. Osmého května ho upoutala v novinách glosa o tom, kolik stojí údržba Eiffelovy věže. V závěru žurnalista položil řečnickou otázku, jestli by nakonec nebylo lepší Eiffelovu věž rozebrat. Viktor Lustig dostal okamžitě nápad. U padělatele si nechal zhotovit navštívenky a jménem francouzské vlády pozval do luxusního hotelu Crillon pět náhodně vybraných podnikatelů s kovovým šrotem. Představil se jim coby zástupce generálního ředitele francouzského ministerstva pošt a telegrafů a požádal je o diskrétnost.

Sděлил jim, že kvůli technickým závadám, nákladným opravám a politickým neshodám, o nichž však nemůže hovořit, se musí Eiffelova věž zbourat. Zmínil i to, co všichni věděli – věž příliš převyšuje historické památky, její údržba je drahá a Gustave Eiffel už v prosinci 1923 zemřel. Lustig vyzval podnikatele, aby mu v případě zájmu zaslali své nabídky na odkup sedmi tisíc tun železa a oceli, dokonce je pozval na soukromou prohlídku Eiffelovky. Obchodník Andrému Poissonovi navrhl, aby se sešli sami. Třináctého května 1925 podnikatel nabídl za věž přes milión franků, Lustig si odnesl sedmdesátitisícovou „provizi“ a odjel do Rakouska. Když zjistil, že se v novinách o jeho

kousku nic nepíše, že podvedený Poisson ze strachu z ostudy nic neoznámil, rozhodl se, že vše zopakuje. Sezval další obchodníky, tentokrát však se žádostí o úplatek narazil. Než si ale pro něj přišli četníci, už byl pryč.

Můžeme se pouze dohadovat, jestli Viktor při svých cestách do Evropy navštívil své příbuzné. Jeho sestra Gertruda, provdaná Maděrová, bydlela ve Školské ulici v Praze. Živila se jako masérka a věštkyně. V červnu 1915 ji sebral strážník Antonín Jiravský pro krádež polohedvábné šedé blúzy. Patřila Bertě Srnkové, která pracovala jako panská u Betty Skalákové v paláci Koruna. Gertruda vypověděla, že „měla za to, že už ji

Srnková nebude nositi“. V červenci 1941 byla Gertruda předvedena na stanici, protože v dokladech neměla označení „J“, tedy že má židovský původ. Pět dnů vězení se dalo vydržet, jenže v prosinci 1941 ji transportem poslali do Terezína a v lednu 1942 do Rigy... Bratr Jiří se zachránil, žil pak ve Spojených státech a v roce 1947 mu ve vězení předali urnu s Viktorovým popelem.

STROJ NA PENÍZE

Po prodeji Eiffelovky se už Viktor Lustig do Evropy nevrátil. S podvodů však nepřestal. V roce 1927 v New Yorku připravil o životní úspory šéfa pojišťovny, jemuž namluvil, že chce prodat stříbrné doly v Coloradu.

Lidská touha po penězích se Lustigovi vyplatila, když prodával stroj na peníze, říkal mu „rumunská kasička“. Do krabičky z cedrového dřeva, s žárovkou a mosaznou páčkou vložil jednu bankovku a za šest hodin později vytáhl bankovky dvě. A byly pravé! Učiněný zázrak bratru za čtyřicet tisíc dolarů, no nekupte to. Někdy Lustigovi při ukázce asistoval jeho kumpán, bývalý krotitel lvů a cirkusový artista Dan Collins.

Stroj na peníze koupil od Lustiga se slevou, za deset tisíc dolarů, i šerif, který podvodníka zadržel. Jako bonus ale přidal, že ho propustil. Když si po pár hodinách uvědomil, že naletěl, Lustiga vypátral – a ten rozezlenému muži zákona trpělivě vysvětlil, že přístroj nepoužíval přesně podle návodu, a je jeho chyba, že se peníze nerozmnožily. Názorně mu pak předvedl „správný postup“.

V prosinci 1928 překročil Lustig další mez – podnikateli Thomasi Kearnsovi ukradl ze zásuvky šestnáct tisíc dolarů.

Na začátku třicátých let začal Viktor ve velkém dolary padělat. Sám na to samozřejmě nestačil, pomáhal mu chemik z Nebrasky Tom Shaw a rytec William Watts. Shaw s Wattsem dolary tiskli, Viktor Lustig, alias Robert Miller, je posílal do oběhu. Dokonce vyráběli i stodolarovky, které bankovní úředníci velmi pečlivě kontrolovali.

Lustig netroškařil, padělal téměř milión dolarů. Zdařilé padělky mohly narušit důvěru v dolar. Není divu, že po „Robertu Millerovi“ šli tajní agenti. Šarantantní Lustig policii stále unikal, cestoval s kufrem převleků. Věrohodně působil jako aristokrat, rabín, kněz, vrátný nebo portýr. Coby hotelový po-

slíček se nejednou dokázal dostat z hotelu i se svým kufrem plným převleků. Někteří policisté Lustigův styl snad až obdivovali, tvrdili, že je nepolapitelný jako obláček kouře, okouzlující jako sen mladé dívky, má vybrané způsoby, vystupování šlechtice.

Agent Peter Anthony Rubano se zařekl, že toho ptáčka dostane za mříže. Bylo mu třiapadesát, u tajné služby pracoval už osmadvacet let, odhalil spiknutí proti prezidentu Wilsonovi, zatkl řadu zločinců, ten prohnáný podvodník, který používal přes čtyřicetku různých jmen, mu nedal spát. Pomohla ale až náhoda, tedy anonymní udání, údajně od Lustigovy zhrzené milenky Billie.

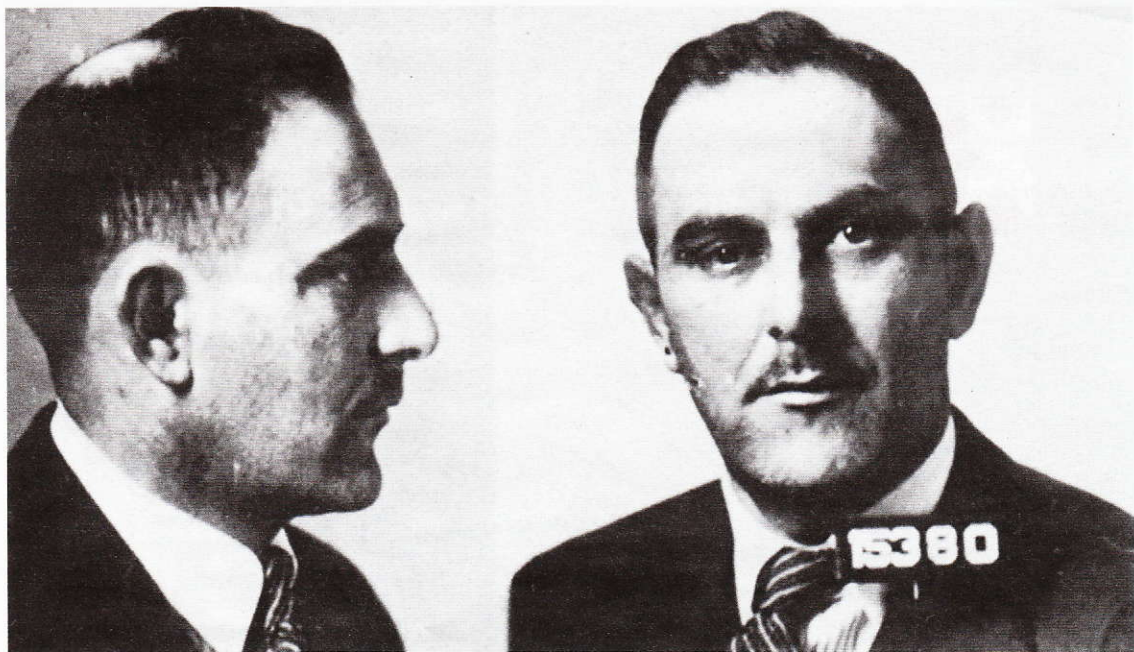
Desátého května 1935 Lustiga zatkli na newyorské ulici. Prvního září 1935 však Viktor z federální vazební věznice frnkl. Nastrádal si prostěradla, všiml si totiž, že je vězeňská služba nepřečítává, a vyrobil si z nich lano. Oknem z umývárny se spustil dolů, ledabyle se šoural po budově a předstíral, že je myč oken. Na polštářích údajně nechal vzkaz, citát z *Bídníků* Viktora Huga: „Zákon nebyl stvořen Bohem a člověk se může mýlit.“

V září se ale Rubanovi podařilo dopadnout i Williama Wattse, jeho výpověď Lustigovi neprospěla. Federální policisté G. K. Firestone a Fred Gruber zadrželi Viktora na konci měsíce, 28. září 1935, po automobilové honičce. Hra skončila. „Chlapci, tady mě máte,“ prohlásil Lustig, než ho vytáhli z auta.

HOŘKÝ KONEC

Soud začal v listopadu 1935, Lustig zpočátku trval na tom, že je nevinný, pak ovšem vinu přiznal. Dostal dvacet let. V dubnu 1936 ho převezli do věznice na ostrově Alcatraz, dva kilometry od pobřeží. Vězeň číslo 300 si vymýšlet nepřestal. Vykládal pohádky o svém aristokratickém původu, o zámcích a hradech, které patří jeho rodině, pak zase pro změnu tvrdil, že jejich rodina patřila mezi nejchudší ve městě.

Lustig během deseti let také podal téměř dvanáct set žádostí o lékařskou prohlídku. Dozorci se domnívali, že simuluje, aby se mohl pokusit o útěk, navíc u něj na cele našli roztrhané prostěradlo. V zimě 1947 už nic nepředstíral, bylo mu zle. Zemřel 11. března 1947 ve vězeňské nemocnici v Missouri, ve městě, kde v roce 1922 podvedl banku a nechal si za svoje mlčení zaplatit. *

DESET PRAVIDEL ÚSPĚŠNÉHO PODVODNÍKA

VIKTOR LUSTIG SE ZA ZPŮSOB SVÉHO ŽIVOTA NESTYDĚL, A ZŘEJMĚ I PROTO VE VĚZENÍ SEPSAL DESET PRAVIDEL ÚSPĚŠNÉHO PODVODNÍKA. TADY JSOU:

1. **Bud'te trpělivý posluchač.**
2. **Nikdy se netvařte znuděně.**
3. **Počkejte, až druhá osoba vyjádří své politické názory, a pak s nimi souhlaste.**
4. **Nechejte druhé odhalit jejich náboženské přesvědčení a buďte s nimi zajedno.**
5. **Udělejte sexuální narážku, ale nepokračujte v tomto tématu, pokud protějšek neprojeví evidentní zájem.**
6. **Nikdy nemluvte o nemocech, ledaže by druzí měli nějakou výraznou obavu.**
7. **Nikdy se nešťourejte v osobních záležitostech druhé osoby, nakonec vám vše stejně řekne.**
8. **Nikdy se nechlubte. Svou důležitost dejte najevo neokázale.**
9. **Nikdy nebud'te neupravení.**
10. **Nikdy se neopíjejte.**